

ОПШТИНА ОЦАЦИ

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАНОВИ
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА, ЗАПОШЉАВАЊА,
ЗДРАВЉА И СТАНОВАЊА РОМА И РОМКИЊА
У ОПШТИНИ ОЦАЦИ**

ЗА ПЕРИОД ОД СЕПТЕМБРА, 2016- ДЕЦЕМБРА, 2020. ГОДИНЕ

Август, 2016. године

САДРЖАЈ:

УВОД	3
Опис контекста у Републици Србији	4
Опис процеса израде ЛАП-а у Општини Оџаци	7
1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ (предуслови за израду ЛАП-а)	9
Општи подаци о општини Оџаци	9
Анализа стања циљне групе и закључци	12
Приоритети ЛАП-а	14
Циљеви ЛАП-а	17
2. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ЛАП-а	19
Ресурси за имплементацију	19
Механизми за примену, праћење и оцењивање	20
План комуникације са јавношћу	22
ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА,ЗДРАВЉА,ЗАПОШЉАВАЊА И СТАНОВАЊА РОМА ЗА ПЕРИОД ОД СЕПТЕМБРА, 2016. ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ	23

УВОД:

Локални Акциони План (ЛАП) за унапређење положаја Рома и Ромкиња Општине Озаци је документ који целовито разматра проблематику Рома и садржи скуп мера и активности разноврсних носилаца као што су доносиоци политичких одлука, локалне, покрајинске и националне институције и удружења грађана, а све у циљу побољшања положаја живота Рома. У интересу је локалне заједнице да сви носиоци активности у ЛАП-у дају пун допринос побољшању друштвеног положаја Рома и њиховом ширем укључивања у све друштене токове.

Са циљем унапређивања положаја Рома у општини, а у складу са препорукама Владе Републике Србије локална самоуправа општине Озаци је током јула-августа, 2016. године покренула процес израде Локалног акционог плана с обзиром, да су претходни ЛАП-ови формално истекли, и да се указала потреба за креирањем нових акционих планова, за период од септембра, 2016. до децембра, 2020. године.

Општина Озаци је у претходном периоду, током Декаде за инклузију Рома (2005-2015. године), била једна од општина које су истицане и препознате по чињеници да су активно радиле на унапређењу положаја Рома и Ромкиња.

Такође, Општина Озаци је имала и формална акта којима је увек издвајана и која су допринела да се обезбеде додатна донаторска средства. Локални акциони планови (ЛАП) за све четири приоритетне области Декаде Рома су у претходном периоду у Општини Озаци били урађени, буџетирани и имплементирани у складу са постављеним циљевима и мерама.

Недостаје информација кроз Извештај о реализованим мерама из претходног ЛАП-а, међутим, резултати који су постигнути су забележени од стране координатора за ромска питања, педагошких асистената, здравствене медијаторке и Мобилног тима, те су коришћени у овом процесу израде новог ЛАП-а.

Суштински предуслови за унапређивање положаја Рома, а тиме и успешну инклузију, чине управо области образовања, запошљавања, здравља и становања припадника ромске националне заједнице. Пратећи актуелна дешавања, процес транзиције, приступања Европској Унији, овај ЛАП је усклађен са свим документима који су у овом моменту значајни за унапређење положаја Рома у Републици Србији, а односе се на наведене четири приоритетне области.

Овај документ дефинише правце деловања општине Озаци у области унапређења економског положаја Рома преко побољшања њиховог образовног статуса, квалификација, положаја на тржишту рада, здравственог стања, као и становања.

Овим документом, такође ће се дефинисати механизми помоћу којих се може пратити реализација мера које треба да допринесу остварењу овог циља. Доносиоци одлука у Општини Озаци су препознали значај израде и примене Локалних акционих планова, те на тај начин позиционирања своје општине у донаторским круговима.

Одлука о изради и имплементацији новог Локалног акционог плана за 2016-2020.годину, ће засигурно обезбедити да Општина Озаци, додатно привуче нове инвестиције, донације и унапреди положај Рома и Ромкиња, што је и циљ постојања овог документа.

ОПИС КОНТЕКСТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ:

Нова национална Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године¹, усвојена је на седници Владе Републике Србије 3.марта, 2016. године, уз коришћење искустава из спровођења претходне стратегије (2009-2015.) и документа који је назван Полазне основе за израду нове Стратегије.²

Србија се на путу европске интеграције придружила земљама чланицама када је реч о социјалном укључивању Рома и Ромкиња. Као основу за израду националне Стратегије, експертски тим је користио Оквир за националне стратегије за интеграцију Рома који је Европска комисија, заједно са Европским парламентом, прописала за своје земље чланице, што осигурава наставак сарадње и наставак подршке Европске уније (ЕУ) Србији за унапређење положаја Рома и Ромкиња.

Такође, за израду нове Стратегије коришћени су значајни оперативни закључци са трећег по реду Семинара о социјалном укључивању Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2015. до 2017. године, које је Република Србија припремила заједно са Европском комисијом, и који су постали саставни део овог документа. Стратегија је усклађена са мерама предвиђеним Акционим планом за преговарачко поглавље 23 – Правосуђе и основна права, у процесу приступних преговора Републике Србије са Европском унијом.

Нови Стратешки план ће за период од девет година интензивирати рад институција на националном и локалном нивоу за питања социјалног укључивања Рома и Ромкиња и

¹ http://www.ljudskaprava.gov.rs/images/pdf/Strategija_Romi_2016-2025/Strategija%20za_socijalno_ukljucivanje_Roma_i_Romkinja_2016_2025.pdf

² <http://www.ljudskaprava.gov.rs/index.php/vesti/1516-vlada-usvojila-strategiju-za-socijalno-ukljucivanje-roma-i-romkinja-za-period-2016-do-2025-godine>

сузбијање њихове дискриминације, односно за стварање услова за пун приступ остваривању људских права особа ромске националности.

Локални акциони план за образовање, запошљавање, здравље и становање Рома и Ромкиња Општине Озаци је у потпуности усклађен са националном Стратегијом за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији и допринеће у великој мери реализацији предвиђених мера на локалном нивоу.

После релативно доброг одазива Рома у пописима 1948. и 1953. године (када је пописано 46.869 Рома), у попису 1961. године регистровано је свега 6.624 лица у оквиру ромске заједнице. Од тада број Рома континуирано расте, те у 2002. години досеже бројку од око 108.000 лица. Овакви обрти у изјашњавању Рома су већ познати.

У прошлости, уместо исказивања властитог идентитета, Роми су се често приклањали припадницима већинске заједнице, односно декларисали су се као припадници заједнице у чијој су средини живели. У постојећој научној литератури овај феномен је често означавао као „**етничка мимикрија Рома**“.

Републички завод за статистику и Национални савет ромске националне мањине покренули су 2009. године иницијативу за спровођење посебног пилот пројекта, како би се одређен број Рома едуковао за обављање пописних активности и, након тога, активно укључио у спровођење Пописа становништва, домаћинстава и станова 2011. године, чиме би био остварен један од битних предуслова за добијање квалитетних података, како о укупном броју Рома, тако и о основним социо-демографским карактеристикама припадника ове етничке заједнице. Пројекат под називом "Пробни попис становништва, домаћинстава и станова – едукација Рома" (у даљем тексту: Пробни попис) реализован је у периоду од 1. до 15. новембра 2009. године, у сарадњи са Шведском агенцијом за међународни развој (SIDA).³

Према Попису становништва из 2011. године, у Србији живи око **148.000 Рома** (147.604). И поред свих иницијатива које је Република Србија предузела током Декаде Рома, **процена је да су Роми и даље једна од најугроженијих друштвених група**. Влада Србије жели да, кроз удружени напор целог друштва, унапреди њихов положај како би се смањиле неједнакости које постоје између Рома и Ромкиња и остатка становништва. Удео ромског становништва, у укупном броју становника Републике Србије, према попису из 2011. године је **2,05%**.

Највећи број Рома, живи у јужној и источној Србији (57.239 или 38,7% од укупног ромског становништва) и Војводини (42.391 Рома или 34,8% од укупног ромског становништва).

³ <http://media.popis2011.stat.rs/2011/07/Romi-u-popisu.pdf>

Роми тако чине више од 10% укупног становништва на северу и југу земље: у Бачу, Новом Бечеју, Новој Црњи, Беочину, Коцељеву, Пећинцима, те у Бојнику, Сурдулици, Бујановцу, Белој Паланци.

Роми су такође и грађани великих и већих градова као што су Београд (27.325), Ниш (6.996), Лесковац (7.700).

Просечна старост Рома је 28 година, што их чини знатно млађима у односу на укупно становништво Србије, које је у просеку старо 42,2. године.

Посматрано по полу, међу лицима ромске националности, већи удео чине мушкарци (51%) него жене (49%). Број Рома између два пописа порастао је за 39.411 што је 36, 43%.

Према методолошки верификованим извештајима и показатељима, већина Рома и Ромкиња се суочава са друштвеном искљученошћу и сиромаштвом и изложена је отвореној, а још чешће прикривеној дискриминацији.⁴

Подаци о социјално-економском положају Рома и Ромкиња су штури, застарели, несистематизовани и прикупљају се парцијално, углавном на основу нестандардизованих и неверификованих методологија. Подаци о сиромаштву у Републици Србији постоје, прикупља их и обрађује званична статистика, а ажурира их и редовно аналитички исказује Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, али они не садрже информације о етничкој структури сиромашних грађана у Републици Србији. Због свега тога је тешко проценити реалне димензије сиромаштва Рома и Ромкиња.⁵

⁴ 65 United Nations, Economic and Social Council, Concluding observations on the second periodic report of Serbia (E/C.12/SRB/CO/2), 2014.

⁵ http://www.ljudskaprava.gov.rs/images/pdf/Strategija_Romi_2016-2025/Strategij%D0%B0_za_socijalno_ukljucivanje_Roma_i_Romkinja_2016_2025.pdf, стр.18

ОПИС ПРОЦЕСА ИЗРАДЕ ЛАП-а У ОПШТИНИ ОЦАЦИ:

Под процесом локалног акционог планирања унапређења положаја Рома на територији општине Оцаци, подразумева се процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот Рома Локална самоуправа намерава да оствари у локалној заједници у току предвиђеног временског периода, тј. за период од септембра, 2016. до децембра, 2020. године.

Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања локалних ресурса, као и свих релевантних актера у заједници у планирању и примени плана. Локални акциони план за унапређење положаја Рома је резултат процеса планирања тј. планска одлука којом су дефинисани основни начини за унапређење положаја Рома у овој локалној средини.

ЛАП као документ је од изузетне важности и првенствено је намењен локалним доносиоцима одлука, ромским активистима, запосленима у институцијама, чије поље рада има везе са унапређењем положаја Рома. Циљ документа је да укаже на важност планског и системског приступа, као и међусекторске сарадње, како би се постигли помаци у решавању бројних проблема који су повезани са унапређењем Рома у Оцацима.

Локални акциони планови за унапређење образовања, запошљавања, здравља и становања Рома и Ромкиња у Општини Оцаци за период од септембра, 2016. до децембра, 2020. године (ЛАП) представља документ који су урадиле Радне групе које је именовао председник општине Оцаци.

Радне групе чинили су представници општине Оцаци задужени за друштвени сектор, представници Локалне самоуправе, Центра за социјални рад, Националне службе за запошљавање, Школске управе (основних школа и предшколске установе), Дома здравља, ромских невладиних организација и координатор за ромска питања.

Менторску подршку пружила је Агенција за професионално саветовање и менаџмент ПРО СТУДИО која је ангажована да ради са радним групама, прати и подржава процес израде документа до његовог усвајања.

Радне групе за израду Локалног акционог плана унапређивање образовања Рома у општини Оцаци чинили су:

ОБРАЗОВАЊЕ	ЗАПОШЉАВАЊЕ	ЗДРАВЉЕ	СТАНОВАЊЕ
1. Војислава Тркуља	1. Војислава Тркуља	1. Војислава Тркуља	1. Војислава Тркуља
2. Андрија Ђурић	2. Андрија Ђурић	2. Андрија Ђурић	2. Андрија Ђурић
3. Гордана Лукић	3. Милорад Лукић	3. Владимир Кошутин	3. Јасмина Гојић
4. Јелена Селак	4. Милорад Станишић	4. Вања Косовац	4. Тања Стаменковић
5. Милорад Станишић	5. Влада Стојишић	5. Милорад Станишић	5. Милорад Лукић
6. Вања Косовац	6. Јелица Мишковић	6. Јелица Мишковић	6. Милорад Станишић
7. Јелица Мишковић	7. Александра Рашетић		7. Јована Вемић
			8. Данило Кртинић

Задаци чланова радних група су дефинисани Решењем председника општине о именовању радне групе за израду и имплементацију ЛАП-а за сваку од области и односе се на: испитивање потреба грађана и грађанки у задатој области, дефинисању и предлагању стратешких приоритета у сарадњи са институцијама надлежним за област, организацијама и општинским службама, затим утврђивање годишњег акционог плана и износа потребног за реализацију.

Радна група у свакој од области ЛАП-а координира и прати имплементацију и одговорна је за спровођење процеса мониторинга и евалуације. Такође, Радна група најмање једном годишње извештава Скупштину општине о имплементацији ЛАП-а о постигнутим резултатима, предлаже евентуалне измене ЛАП-а и приоритетне пројекте. Радна група редовно консултује и информише јавност о процесу имплементације ЛАП-а за сваку од области и обезбеђује транспарентност у раду и адекватну друштвену подршку.

Стручне, административне и друге послове за потребе радних група обавља Одељење за друштвене делатности Општинске управе Оџаци.

У општини Оџаци, заштитом и унапређењем положаја Рома у Локалној самоуправи бави се Одељење за друштвене делатности у оквиру којег је Канцеларија за инклузију Рома. Лице задужено за ромска питања је координатор ромске националности. Не постоји база података припадника ромске популације.

Општина Оџаци поред ангажованог координатора за ромска питања, има и 2 педагошка асистента, и укључена је у програм Мобилних тимова које је реализовао ОЕБС.

У моменту писања ЛАП-а у Општини није ангажована здравствена медијаторка, иако је једно време радила кроз програм Министарства здравља.

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ (предуслови за израду ЛАП-а):

ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ ОЦАЦИ

Општина Оџаци се налази у Западнобачком управном округу. Захвата површину од 411 км² и чини је девет насеља са 31.096 становника, према попису из 2011. године.

Општина Оџаци је преко општине Бачка Паланка повезана са Новим Садом, а преко општине Сомбор са Суботицом. Од Новог Сада је удаљена 70 км, а до Суботице 80 км (Слика 1.).

Слика 1. Положај општине Оџаци у Србији и у односу на суседне општине

Граничи се са општинама: Апатин, Кула, Врбас, Бачка Паланка, Бач, а Дунав је природна граница са Хрватском. Пратећи званичне пописе становника, види се да број становника опада, како у Западнобачком округу, тако и у Општини Оџаци.

Територија	Површина	Број насеља	Број становника (1991. год - попис)	Број становника (2002. год - попис)	Број становника (2011. год - попис)
Западно-Бачки округ	2.420 км ²	37	210.679	214.011	188.087
Оџаци	411 км ²	9	36.189	35.582	31.096
Сомбор	1.178 км ²	16	94.081	97.263	85.903
Апатин	350 км ²	5	31.850	32.813	28.929
Кула	481 км ²	7	48.559	48.353	43.101

Табела 1. Површина, број насеља и број становника појединачних општина Западно-бачког округа

Седиште општине је градско насеље Оџаци.

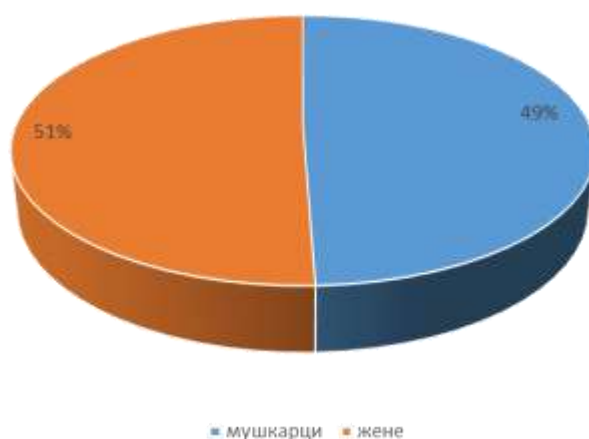
Општина Оџаци се састоји од 9 насељених места: Оџаци, Бачки Брестовац, Бачки Грачац, Богојево, Дeroње, Каравуково, Лалић, Ратково и Српски Милетић.

<i>Списак насеља</i>	<i>Број становника према попису из 2011.године</i>
Оџаци	9021
Каравуково	4215
Ратково	3411
Српски Милетић	3038
Бачки Брестовац	2819
Бачки Грачац	2286
Богојево	1744
Дероње	2487
Лалић	1343
Укупно:	31.096

Табела 2. Списак насељених места и број становника по попису из 2011. у Општини Оџаци

Структура становништва

Према попису из 2011. године полна структура показује да је однос мушког и женског становништва углавном равномеран. Од укупног броја становника, 2011. године у Оџацима било је (49,43%) мушкараца и (50,57%) жена, што представља однос мушкараца и жена 978:1000.

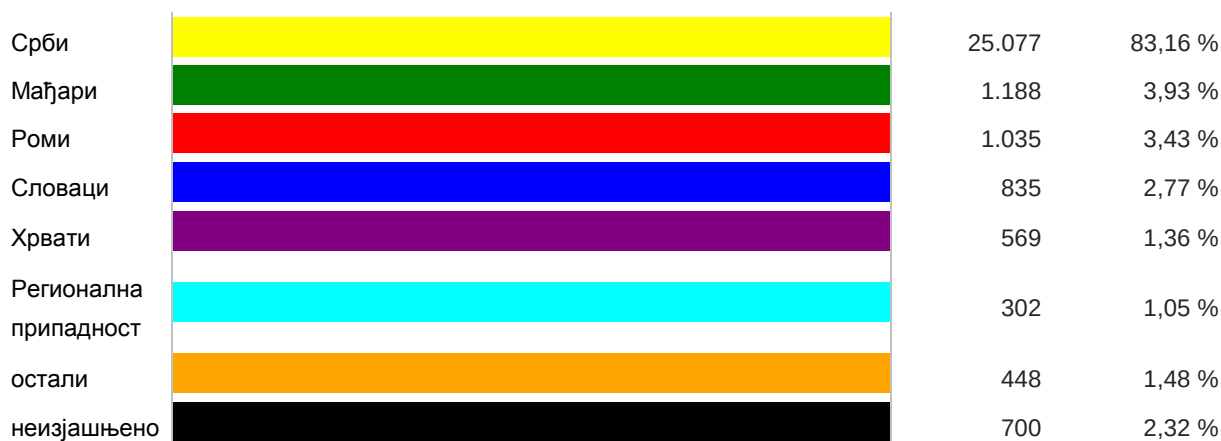

Графикон 1. Полна структура становништва

Што се тиче старосне структуре, проценат становника испод 14 година је 12,5% док је оних преко 65 година 18,1%. Просечна старост становника општине Оџаци је преко 43.7 година, што је чини општином са врло старом популацијом, а има директан утицај на структуру и конкурентност запослених на подручју општине.

У насељеном месту Оџаци 2011. године живело је 9021 становника, а просечна старост становништва износила је 43 године (41 код мушкараца и 44,9 код жена). У насељу има 3352 домаћинства, а просечан број чланова по домаћинству је 2,63. Према попису становништва из 2011. године, насељено место Оџаци имало је 9021 становника. Према етничким групама, становници Оџака су се изјаснили као Срби (7487), Југословени (53), Црногорци (48), **Роми (96)**, Хрвати (102), Словаци (125) и Мађари (229).

Општина Оџаци је мултинационална средина и највећу етничку групацију чине Срби са од укупног броја становништва 25.077, док су Роми трећа по величини национална групација са **1.035 становника**.

Графикон 2. Национална структура становништва у Општини Оџаци по попису из 2011. године

У општини се налази 10 основних и 2 средње школе. Удео особа старијих од 18 година је 84,2. Проценат сеоског становништва у односу на укупан број становника је 70.1%. У општини Оџаци преовлађује породични тип становања са просечном величином домаћинства од 2,72 чланова.

АНАЛИЗА СТАЊА ЦИЉНЕ ГРУПЕ И ЗАКЉУЧЦИ:

На подручју општине Озаци, према Попису становништва из 2011. године, живи 1.035 припадника Ромске заједнице (3,43% од укупног броја становника). Број становника ромске националности у Општини Озаци је у константном порасту, и највише Рома је и даље настањено у насељеним местима Дероње и Богојево. Од укупног броја Рома 79 % их је радно способних у доби од 15 до 60 година старости.

С обзиром да није рађено након 2008. године, слично истраживање, користимо старе податке добијене истраживањем које је спроведено у периоду од 10.01.2008. године до 15.02.2008. године, за социјалну карту ромске популације коју су сачиниле радне групе унутар ромских невладиних организација и то «Млади Роми» из Богојева и «Романо Суно» из Дероња. Овим истраживањем је утврђено да на територији општине живи 479 породица и 1239 Рома (3,48% од укупног становништва), од чега деца чине 14%.

НАСЕЉА	Број становника	Број породица	Број деце школског узраста	Број деце предшколског узраста	Број самачких старачких домаћинстава
Бачки Брестовац	15	6	4	0	2
Бачки Грацац	49	18	11	0	3
Богојево	547	207	75	16	15
Дероње	377	154	44	5	29
Каравуково	26	10	3	0	2
Лалић	12	4	3	0	2
Озаци	140	56	21	6	6
Ратково	41	15	6	2	3
Српски Милетић	32	9	3	1	2
УКУПНО	1239	479	170	30	44

Табела 4: Приказ података о ромским породицама према Социјалној карти Рома из 2008. године

Из горе приказаних података се види да је НАЈВЕЋИ број деце у Богојеву и Дероњама, и то 119 деце школског узраста и 21 дете ромске националности предшколског узраста.

Тренутно, у 2016. години број ромске деце које похађају предшколску установу је 35, од тога 7 у целодневном боравку, 28 полудневни боравак.

Број ромске деце школског узраста по школама је :

- ОШ “Никола Тесла” Бачки Брестовац - 11 ученика;
- ОШ “Вук Караџић” Дероње – 42 ученика;
- ОШ “Ратко Павловић Ћићко” Ратково – 7 ученика;
- ОШ “Мирослав Антић” Озаци – 14 ученика;
- ОШ “Коста Стаменковић” Српски Милетић – 5 ученика;
- ОШ “Мирослав Антић” Озаци – 22 ученика;

- ОШ “Марко Орешковић” Бачки Грачац – 7 ученика;
- ОШ “Нестор Жучни” Лалић – 3 ученика;
- ОШ “Бора Станковић” Каравуково – 5 ученика;
- ОШ “Јожеф Атила” Богојево – 82 ученика;

То је укупно 198 ученика школског узраста од првог до осмог разреда основне школе у 2016/2017. школској години.

Укупан број ученика ромске националности у 2016. години који похађају средњу школу на територији општине Оџаци је :

- СРЕДЊА ТЕХНИЧКА ШКОЛА ОЏАЦИ – 15 ученика;
- ГИМНАЗИЈА И ЕКОНОМСКА ШКОЛА ”Ј. Ј. ЗМАЈ”- 8 ученика.

Центар за социјални рад (ЦСР) у Општини Оџаци, као и други центри за социјални рад у Републици Србији, нема прецизну евиденцију корисника материјалне помоћи који су ромске националности. Изјашњавање корисника о националној припадности није обавезно, те таква евиденција не постоји, већ припадници ромске националне мањине могу да остварују сва права као и друга лица која се нађу у стању социјалне потребе.

Роми не користе никакве посебне услуге социјалне заштите по основу националне припадности, већ као и други корисници остварују права на услуге социјалне заштите и материјалне подршке (у складу са Законом).

Најчешће коришћени облици помоћи које нуди ЦСР, а које користе породице ромске националности су: новчана социјална помоћ, једнократна новчана социјална помоћ као и помоћ у натури.

На евиденцији Националне службе за запошљавање (НСЗ) у Општини Оџаци у 2016. години, има укупно 177 Рома. Од тог броја 74 су жена, Ромкиње, што је 41,8%. Структура незапослених лица ромске националности на евиденцији НСЗ према стручној спреми је:

- Са I степеном стручне спреме је 163 особе
- Са II степеном стручне спреме је 2 особе
- Са III степеном стручне спреме је 5 особа
- Са IV степеном стручне спреме је 7 особа.

НСЗ нуди Ромима мотивационо-активационе обуке, програм за самозапошљавање, програм за ново запошљавање, јавне радове, обуке за преквалификацију и стицање нових знања и програм Друга шанса.

У Дому здравља не постоји засебна евиденција корисника ромске националности. У протеклом периоду, од 2005. године до 2015. године припадници

ромске националности имали су само повластице по питању првенства за контролне прегледе.

Почетком 2016. године потписан је протокол о сарадњи између Општине Озаци и Дома здравља Озаци који се односи на обавезу Општинске управе да рефундира трошкове лекова у државним апотекама за све припаднике ромске националности којима је терапија потребна.

ПРИОРИТЕТИ ЛАП-а:

Код одређивања приоритетних области Акционог плана поштован је стратешки оквир за унапређивање положаја Рома који је усвојила Влада Републике Србије. Приоритетне области претходне Декаде инклузије Рома 2005-2015. су становање, образовање, здравље и запошљавање.

У Републици Србији не постоје званични нити правилно прикупљени подаци о положају Рома у Србији, када је становање у питању. Готово сва истраживања показују да је ситуација у овом погледу веома тешка. Становање Рома не може се посматрати одвојено од других проблема са којима се Роми сусрећу, попут: друштвене искључености, општег сиромаштва, незапослености и обесправљености Рома. Роми често станују у неформалним насељима, објектима који су испод стандарда, без приступа пијаћој води, електричној енергији, без пребивалишта, докумената и приступа основим људским правима. Роми често живе без приступа основим услугама а изузето мали број ромских насеља је легализован или је за њих покренут процес легализације.

Општина Озаци је препознала значај унапређења стамбених услова у насељеним местима у којима живе Роми и Ромкиње, те ће област становања бити доминатно и приоритетно у фокусу. Узроци лоших стамбених услова ромског становништва у свим насељеним местима општине Озаци су настали из перспективе свеопштег сиромаштва у којем становништво ромске националности живи. Не ради се само о простом недостатку новца, него о сложену проблему који обухвата општу ускраћеност, лоше образовање, слабе могућности запошљавања и неадекватан приступ социјалној и здравственој заштити.

Већина ромске популације живи у неформалним насељима (сламовима) искљученим из урбаног система, чије су основне карактеристике: нерегулисан имовинско-правни статус стамбених објеката, недовољна опремљеност инфраструктуром, пренасељеност, веома мали број стамбених јединица, непостојање минимума стамбених стандарда, незадовољавајући ниво санитарно – техничких услова, сиромашно окружење, неприступачност социјалних сервисима, велика удаљеност од основних друштвених садржаја и сервиса и др.

Ови услови негативно утичу на образовање и здравствено стање Рома. Услед недостатка финансијских средстава, незапослености која је велика код Рома, родитељи нису у могућности да омогуће школовање својој деци. Становници ромских насеља на територији општине Озаци, насељени су у веома лошим и непогодним условима за становање, који директно утичу на њихово здравствено стање. Наиме према подацима Министарства здравља Републике Србије, од 100 Рома само 1 доживи 60 година.

Ромско насеље у Богојеву се налази у зони која је Просторним планом општине Озаци („Службени лист општине Озаци“ број 4/07) предвиђена за Робно – транспортни центар, те као такво не може бити обухваћено процесом обнове. Самим тим, није могуће обезбедити адекватне услове за живот на постојећој локацији, већ је једино решење изместити Роме са овог подручја и обезбедити им смештај (куповином, адаптацијом напуштених објеката или изградњом нових стамбених објеката). Иначе насеље броји 54 домаћинстава.

У насељеном месту Дерово постоје два ромска насеља од којих је насеље лоцирано у блоку број 14 неформално. Планом генералне регулације („Службени лист општине Озаци“ број 6/07) блок број 14 предвиђен је за породично становање. Проблеми овог насеља су: нерегулисан имовинско-правни статус стамбених објеката, неизграђена комунална инфраструктура – електроенергетска и водна, неадекватни стамбени објекти, нехигијенски услови, недовољна образованост популације, велик број незапослених лица, неукљученост у друштвено-економски живот заједнице.

Да би се постигао жељени циљ овог Локалног акционог плана, неопходно је радити на свеобухватној и одрживој обнови унапређења услова живљења у ромским насељима. Потребно је регулисати имовинско-правни статус стамбених објеката (парцелација и легализација), израдити пројектну/техничку документацију за прикључивање на постојећу инфраструктурну мрежу, извршити прикључивање на постојећу инфраструктурну мрежу (водну и електроенергетску), побољшати саобраћајну инфраструктуру, адаптирати стамбене објекте, уредити животну околину ромског насеља.

Већина ромских домаћинстава има ограничене изворе прихода (то су углавном сезонски радови у пољопривреди и грађевинарству, рад у сивом сектору, сакупљање секундарних сировина, дознаке из иностранства и социјална помоћ од државе). Два основна фактора која доприносе неповољном положају Рома на тржишту рада и која већину Рома ограничавају на ниско плаћена и привремена занимања су: 1) низак ниво образовања и стручне обуке, и 2) дискриминација од стране потенцијалних послодаваца. Треба нагласити да се Ромкиње суочавају са „двоструком дискриминацијом“ – са једне стране, ради се о дискриминацији од стране већинске популације, а са друге, о дискриминацији унутар самог ромског друштва. То Ромкиње још више гура на маргине економског друштва.

Већи део ромске популације, било да станује у селу или граду, живи у крајње лошим стамбеним условима, у нехигијенским насељима, са нефункционалном и недовољном инфраструктуром, нерегулисаним правним статусом и великом густином становања. Само 61% ромских домаћинстава има одговарајуће снабдевање водом, 32% је прикључено на централну канализациону мрежу, док 5% ромске популације нема било какве санитарне уређаје.

С обзиром на значај образовања, и тенденцију Министарства просвете, науке и технолошког развоја које изричито истиче потпун обухват деце образовним системом, и овај Локални акциони план, као приоритет истиче образовање деце ромске националности у Општини Оџаци.

Подаци о ниском обухвату ромске деце и младих свим нивоима образовања, као и подаци о напуштању основне школе показују да систем образовања: 1) не може да обезбеди образовање за сву децу; 2) да нема ефикасне механизме којима ће полазнике задржати у систему и омогућити да свако оствари своје право на образовање. И даље је језичка баријера је један од основних фактора који утичу на просечно лошије постигнуће ромских ученика у школи и истовремено један од главних разлога за висок проценат упућивања ромске деце у специјалне школе. Разлози за релативан неуспех ромске деце на тестовима који мере зрелост за полазак у школу и менталне способности потребне за праћење школске наставе су пре социјално-културне и језичке природе, него што говоре о стварним интелектуалним (не)способностима ромске деце. Један од начина да се ови проблеми ублаже је учешће педагошког асистента у подршци детету у савладавању школског програма, али и у подршци породици.

Такође, велики број Рома похађа школе за образовање одраслих зато што нису успели да се упишу у редовне основне школе на време или су се из ње исписала. Наставни план и програм основних школа за образовање одраслих садржи само предмете који имају за циљ основно описмењавање ученика. И када заврше ову школу, њихове перспективе се, у најбољем случају, свде на могућност да упишу обуку за занат у трајању од неколико месеци, а то им опет ограничава могућности запошљавања.

ЦИЉЕВИ ЛАП-а:

Локални акциони план за унапређење образовања, запољавања, здравља и становања Рома и Ромкиња у Општини Оџаци, за период септембар 2016-децембар, 2020. године, имају циљеве које је дефинисала радна група и који су усвојени од стране скупштине.

Дугорочни циљеви:

1. Потпуно обухват деце ромске националности у образовни систем и обезбеђење континуитета у образовању, као и обезбеђивање квалитетног образовања уз уважавање различитости и неговање културног идентитета.
2. Повећање запошљивости Рома и Ромкиња и повећање конкурентности на тржишту рада.
3. Унапређење здравственог стања и услова живота Рома у општини Оџаци.
4. Свеобухватна и одржива обнова и унапређење услова живљења у ромским насељима на територији општине оџаци у складу са важећим стамбеним и хигијенским стандардима.

Специфични циљеви дефинисани су и усклађени са мерама и задацима у табеларном делу ЛАП-а. Укратко, препричано, као специфични циљеви за сваки ЛАП препознати су:

Локални акциони план за **унапређење образовања** Рома и Ромкиња у општини Оџаци као циљ има: потпун обухват деце ромске националности у образовни систем и обезбеђење континуитета у образовању, смањење осипања током школовања, обезбеђивање квалитетног образовања, успостављање механизма који ће подстицати толеранцију и уважавање различитости и неговање културног идентитета.

Циљеви Локалног акционог плана за **унапређење запошљавања** Рома и Ромкиња у општини Оџаци односе се на повећање запошљивости Рома и Ромкиња стварањем повољног окружења за развој предузетничких иницијатива, организовањем и укључивањем Рома и Ромкиња у програме јавних радова, као и повећање конкурентности на тржишту рада кроз стручно оспособљавање, дошколовавање, преквалификацију и доквалификацију.

Локални акциони план за **унапређење здравља** Рома и Ромкиња у општини Оџаци има следеће дефинисане циљеве: континуирано унапређење услова живота Рома и Ромкиња повећањем нивоа знања о значају лечења и значају превентивне контроле здравља и побољшањем доступности здравствене заштите.

Локални акциони план за **унапређивање становања** Рома и Ромкиња, ће допринети свеобухватној и одрживој обнови и унапређењу услова становања у ромским насељима у Општини Оџаци кроз следеће циљеве: мапирање услова живљења Рома у насељима општине Оџаци - формирање комисије за утврђивање стања и потребе, објеката за које

је спроведена анкета, унапређивање услова становања на територији општине Озаци кроз одржива стабена решења за становнике Новог насеља у Богојеву са расељавањем, и решавање стамбених питања ромских породица у Општини Озаци кроз изградњу нових или куповину постојећих стамбених јединица, затим кроз оспособљавање становника ромских насеља за укључивање у рад локалних органа одлучивања, интеграцијау становника насеља у окружење и њихову едукацију.

Локални акциони план за унапређивање живота Рома и Ромкиња, за све четири области, у општини Озаци је кључни документ којим ће се општина Озаци спремније укључити у реформе у области решавања проблема ромске популације, развити нове механизме сарадње између кључних актера и самим тим допринети побољшању квалитета живота Рома. Израдом и усвајањем акционог плана стварају се могућности планског развоја, у складу са идентификованим потребама корисника, на основу доброг познавања и дефинисања приоритетних потреба.

С обзиром на ограничена буџетска средства којима општина располаже, потребно је јасно и прецизно утврдити приоритете деловања и усмерити активности ка дефинисаним мерама. Акциони план је направљен према актуелним подацима и приоритетима, који су дефинисани у времену његовог доношења, али у његовој реализацији могуће је мењати поједине сегменте и прилагођавати их потребама грађана, јер акциони план представља развојни документ.

Локални акциони планови за унапређење образовања, запошљавања, здравља и становања Рома и Ромкиња у општини Озаци је кључни документ којим ће се општина Озаци спремније укључити у реформе у области решавања проблема ромске популације, развити нове механизме сарадње између кључних актера и самим тим допринети побољшању квалитета живота Рома. Захваљујући постојању овог документа, и позивајући се на њега, Општина Озаци биће у прилици да конкурише и привачи донаторска средства за имплементацију дефинисаних стратешких мера.

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ЛАП-А:

РЕСУРСИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ:

Процењено је од стране радне групе да ће за реализацију Локалног акционог плана за унапређење образовања, здравља, запошљавања и становања Рома и Ромкиња на територији Општине Озаци, за период од септембра, 2016. до децембра, 2020. године, бити потребно **92.500.000,00 динара**.

Процењена потребна средства за реализацију појединачних делова Локалног акционог плана износе:

- за област образовања: 19.700.000,00 динара,
- за област запошљавања: 2.850.000,00 динара,
- за област здравља: 9.300.000,00 динара,
- и за област становања: 60.650.000,00 динара.

У самом документу ЛАП-а, у делу извори финансирања, напоменуто је од стране радне групе како је планирано да се обезбеде средства. Значајно је напоменути и у овом наративном опису, да ће овај износ у једном делу бити обезбеђен од стране Локалне самоуправе, из буџетских средстава, затим од покрајинских секретаријата и ресорних министарстава, док ће други део бити обезбеђен кроз пројекте од доступних међународних, билатералних и мултилатералних донатора, као и кроз средства Европске Уније која су нашој земљи на располагању.

Општина Озаци поседује одређен број стручних кадрова који су својим знањем и стеченим искуством дали значајан допринос у самој изради ЛАП-а, а наравно да ће активно учествовати и у имплементацији истог.

За специфичне мере, за које општина нема адекватан кадар и стручну експертизу, у Локалном акционом плану је предвиђено ангажовање експертских агенција или организација.

МЕХАНИЗМИ ЗА ПРИМЕНУ, ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ:

Механизми за примену Локалних акционих планова за унапређивање образовања, запошљавања и здравља Рома у општини Оџаци представљају локалне структуре, сет механизма и процедура уз које ће се осигурати успешно спровођење ЛАП-а. У оквиру локалних структура, разликују се:

1. Структуре за управљање процесом имплементације ЛАП-а и
2. Структуре које су оперативне и носе имплементацију ЛАП-а.

Структуре за управљање процесом имплементације Локалних акционих планова за унапређивање образовања, запошљавања и здравља Рома у општини Оџаци представљају следећи органи и тела:

1. Општинско веће,
2. Председник општине Оџаци,
3. Радне Групе за имплементацију ЛАП-а.
- 4.

Општинско веће усваја и доноси Локалне акционе планове за унапређење образовања, запошљавања и здравља Рома у општини Оџаци и обезбеђује сразмерна буџетска средства за њихову реализацију. Веће најмање једном годишње разматра извештај о имплементацији ЛАП-а, постигнутим резултатима и приоритетним пројектима, врши евентуалне измене Локалних акционих планова.

Председник општине Оџаци одређује састав и именује радну групу за имплементацију ЛАП-а као тело које сачињавају представници свих сектора и релевантних институција и организација заинтересованих за развој и унапређења образовања, запошљавања и здравља Рома.

Радне групе за имплементацију ЛАП-а испитују потребе грађана/ки, дефинишу и предлажу стратешке приоритете, у сарадњи са надлежним институцијама, организацијама и општинским службама, утврђују предлоге годишњих акционих планова и износе потребних средстава за њихову реализацију. Радне групе координирају израду и прате имплементацију Локалног акционог плана за унапређење образовања, запошљавања и здравља Рома у општини Оџаци и одговоране су за спровођење процеса мониторинга и евалуације. Радне групе најмање једном годишње извештавају општинско Веће о имплементацији ЛАП-а и постигнутим резултатима, предлажу Већу евентуалне измене ЛАП-а и приоритетне пројекте. Радне групе редовно консултују и информишу јавност о процесу имплементације ЛАП-а и обезбеђује транспарентност у раду и адекватну друштвену подршку.

Локални акциони планови за унапређење образовања, запошљавања, здравља и становања Рома и Ромкиња у општини Оџаци теже да демонстрирају спремност за укључивање Рома у све друштвене сфере.

У циљу обезбеђивања пуне и ефикасне имплементације ЛАП-а, поред основних структура за управљање и имплементацију, овим документом се дефинишу и оквирни механизми и процедуре потребни за координацију активности:

- Општинско Веће најмање једном годишње разматра извештај о спровођењу Локалних акционих планова за унапређење образовања, запошљавања и здравља Рома у општини и усваја корективне мере и акционе планове за наредну годину.
- Радне групе прате, координирају и мониторишу спровођење ЛАП-а и уз акционе планове, најмање једном годишње припремају извештај за Веће. Такође, радне групе ће радити интерну евалуацију имплементације овог документа.
- Радне групе осигуравају да се благовремено, у процесу креирања општинског буџета, презентују акциони годишњи планови проистекли из овог ЛАП-а и тако обезбеди адекватна финансијска подршка за њихово спровођење.
- Радне групе, у складу са својим овлашћењима праве годишње планове свога рада и деловања и комуникације према локалној власти, другим актерима и према јавности. Свој план рада достављају Већу на увид и мишљење. За рад и деловање Радних група услове обезбеђује општина Оџаци.
- Радне групе преко органа локалне самоуправе прослеђују своје извештаје са оценама успешности спровођења. Радне групе иницирају регионалне и/или међуопштинске састанке (најмање једном годишње) са циљем размена информација и дефинисања заједничких интереса. Ови састанци су саставни део годишњих планова рада Радних група.

Поред напред наведеног потребно је развити следеће механизме и институционализовати их:

Протокол о сарадњи - дефинисати и усвојити јединствен протокол о сарадњи између локалне власти и других релевантних јавних и приватних субјеката којима су приоритетне делатност из области образовања, запошљавања, здравља и становања којим се јасно препознаје улога, обавезе и одговорност сваког од актера у односу на усвојени ЛАП. У циљу ефикасније и рационалније организације појединих услуга, општина Оџаци и свака Радна група за спровођење локалног акционог плана ће бити спремни и отворени да се повезују са другим општинама у округу и шире.

ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ СА ЈАВНОШЋУ:

Током припреме и реализације Локалног акционог плана промовисаће се процес израде и имплементације, као и његов садржај.

Најчешћи начин промоције биће кроз локалне и регионалне медије, састанцима у самим институцијама и организацијама које су значајне и релевантне за успешну имплементацију документа.

ПРОМОЦИЈА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ће се одвијати кроз:

1. Постављање документа у електронској форми на сајт општине.
2. Јавне дискусије у електронским и штампаним медијима.
3. Округле столове, трибине и кампање са циљем подизања свести јавности о значају Локалног акционог плана.

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ће бити промовисан од стране именованих појединаца у Одељењу за друштвене делатности и релеватним службама Општине Оџаци.

Досадашње одлична професионална сарадња са медијима ће бити употребљена у циљу квалитетног и благовременог обавештавања и корисника и шире јавности у свим фазама реализације овог документа. То се односи на извештавање, праћење, спровођење кампања, подизања нивоа свести грађана чиме ће све активности и резултати бити видљиви и доступни заинтересованим странама и шире јавности.

На основу Стратегије за социјално укључивање рома и ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године број 90-1370/2016-1 од 3. марта 2016. године, члана 32. став 1. тачка 4. Закона о локалној самоуправи («Сл. гласник РС», бр.129/07) и члана 39. став 1. тачка 18. Статута општине Оџаци (« Сл. Лист општине Оџаци», бр.17/08 и 27/10), Скупштина општина Оџаци, на седници, одржаној 12.09.2016. године, доноси

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА,ЗДРАВЉА,ЗАПОШЉАВАЊА И СТАНОВАЊА РОМА
ЗА ПЕРИОД ОД СЕПТЕМБРА, 2016. ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ**

I

АКЦИОНИ ПЛАН ИЗ ОБЛАСТИ УНАПРЕЂЕЊА ОБРАЗОВАЊА РОМА ЗА ПЕРИОД 2016-2020.

ЦИЉ	МЕРА	ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	МОНИТОРИНГ	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
1. Планирање, подршка и потпуно укључивање, тј.потпуни обухват деце ромске националности у образовни систем у Општини Оџаци	1. 1.Примена креиране базе података са свим релевантним подацима из области образовања о ромској популацији на територији општине Оџаци 1.2. Прикупљање релевантних података како би се на прави начин пружила подршка породици	Прикупити и ажурирати податке Попунити постојећу базу кроз већ израђени софтвер који је неопходно ажурирати и попунити базу адекватним подацима о породицама ромске националности које имају децу спремну за ППП и ОШ	Редовно ажурирање базе података о деци која доспевају за упис у ППП и ОШ – број деце Извештај о постојећем стању	Ромска удружења Координатор за ромска питања Педагошки асистент Дом здравља Предшкосла установа	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	150.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори

		Организовати информативне састанке са родитељима у ромским насељима о целодневним, полудневним или специјализованим програмима намењених деци	Број одржаних састанака са родитељима у ромским насељима Број информисаних породица Број деце	Педагошки асистенти Координатор за ромска питања Педагози Васпитачи	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	300.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
2. Обезбедити материјалну и финансијску подршку ученицима ромске националности који су социјално угрожени, као и обезбедити равноправно учешће ромских ученика у ваннаставним активностима, секцијама...	2.1. Обезбедити бесплатно за социјално угрожену ромску децу у предшколском и основношколском образовању: - ужину за предшколску и школску децу - уџбенике и школски прибор 2.2. Обезбеђивање услова за континуирано похађање образовног	Прикупљање података о социјално угроженој деци Организовање хуманитарне помоћи и набавка ујине, уџбеника, школског прибора	Обезбеђена новчана средства Припрема списка ученика Додела материјалне и финансијске помоћи	Локална самоупра Основне школе Предшколска установа Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	Ужина 7.500.000 динара Уџбеници и школски прибор 250.000 динара Новогодишњи пакетићи 500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

	система и спречавање осипања деце из образовног система, посебно девојчица. 2.3. Финансирање трошкова боравка деце ромске националности у целодневном боравку Предшколске установе						
3. Подршка основном и додатном образовању деце и одраслих у ромској популацији	3.1. Подршка даљем раду група за пријем млађе деце у циљу испуњења стандарда квалитета рада	Одржавати постојећи простор и опрему Обезбедити дидактички материјал и опрему за одељења ПУ у Месним заједницама у којима то још није урађено	Услови за рад са млађом децом обезбеђени и у складу са стандардима квалитета	Координатора за ромска питања Педагошки асистент	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	За ову меру нису потребна додатна средства
	3.2. Описмењавање одраслих који нису завршили основно образовање кроз укључивање у ванредно основношколско образовање	Прикупити податке о заинтересованим Ромима Информисати Роме о могућностима основног образовања одраслих	Формирана база података Број полазника који су заинтересовани	Координатор за ромска питања Локална самоуправа Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

		Организовати ванредно завршавање основног образовања					
	3.3. Омогућити курсеве за преквалификацију и доквалификацију за заинтересоване полазнике	Организовање курсева за преквалификацију и доквалификацију за заинтересоване полазнике	Формирана база података заинтересованих полазника Број полазника Број курсева	Координатор за ромска питања Локална самоуправа Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	1.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
	3.4. Подршка талентованој ромској деци кроз награђивање и додела једнократне новчане помоћи	Прикупити потребну документацију за доделу новчане помоћи Доделити награде	Број награђене талентоване ромске деце Број додељењих једнократних помоћи	Локална самоуправа Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

4. Подршка образовању средњошколцима и студентима ромске националности, уз посебну подршку девојкама	4.1. Унапређење средњошколског образовања Рома кроз подршку, награђивање и стимулацију ученика са већим успехом и редовним похађањем наставе	Пружити подршку ромској деци приликом уписа у средњу школу – набавка уџбеника, финансирање уписа Информисати Роме о спровођењу конкурса за доделу новчане помоћи Подржати прикупљање потребне документације за конкурс Радити на афирмацији девојчица и охрабрењу да уписују средње школе и факултете	Број уписаних средњошколаца Број информисаних рома Број награђене деце Број девојака које су уписале/завршиле средње школе и факултете	Локална самоуправа - одељење за друштвене делатности Координатор за ромска питања Школе- педагози Педагошки асистент	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	1.500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
	4.2. Обезбедити смештај у ученичке домове и месечне карте за ђаке који путују	Организовати конкурс и обезбедити смештај	Број пријављених средњошколаца	Локална самоуправа Педагошки асистент Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	300.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

	4.3.Унапређење високог образовања Ромских студената кроз стимулацију-награђивање истих	Информисати Роме о спровођењу конкурса за доделу новчане помоћи за студенте Организовати конкурс за награђивање студената прикупити потребну документацију	Број одржаних састанака Број информисаних породица Број награђених студената/киња Број додељене новчане помоћи	Локална самоуправа одељење за друштвене делатности Ромска удружења Педагошки асистент Ромски координатор	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	200.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине- националне заједнице
	4.4.Обезбедити већу партиципацију родитеља и деце ромске националности у образовним установама у Општини Оџаци	Избор родитеља у савет школе Избор деце за рад ђачких парламената и других група у школама Унапређивање компетенција родитеља за стварање породичног окружења за квалитетан рани развој, учење и позитивно родитељство.	Број укључених родитеља Број укључене деце	Школски одбори Школе Школска управа	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

4.5. Радионице са децом на следеће теме: а) Значај образовања за даљи успех у животу б) Учење учења – како се учи в) Мотивација за наставак школовања г) Подршка ромској деци у превазилажењу породичних криза, за децу која су на пример корисници помоћи Центра за социјални рад д) Посебна подршка девојчицама за завршетак основне школе и даље школовање ђ) Професионална оријентација за децу ромске националности која завршавају ОШ и СС, како би одабрали најадекватније занимање е) Обезбедити менторску подршку ромској деци у припремама за	Анимирати што већи број ромске деце да се укључе у радионице Организовати радионице на полугодишњем нивоу (по 2 радионице у једном полугодишту за различите групе деце у свим школама у Општини)	Број одржаних радионица Број укључених школа у Општини Број укључене деце Узрасна структура укључене деце	Педагошки асистенти Ромска удружења Ангажовани експерти за појединачне теме	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	600.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
--	---	--	---	---	---	--

	полагање завршног испита, каријерном вођењу и упису у средње образовање						
5.Организовање радионица, семинара и обука	5.1. Сензибилизација постојећег наставног кадра за сарадњу са ромским породицама	Организовати информативне састанке, семинаре у школама	Број одржаних састанака Број присутних наставника/професора Број организованих обука	Локална самоуправа Педагошки асистенти Школе Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	100.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
	5.2. Обука педагошких асистената за рад са родитељима и децом						
	5.4. Информативне радионице са децом са посебним акцентом на девојчице о потреби основношколског образовања односно већој прихваћености, а мањем отпору према сваком виду образовања	Анимирати што већи број ромске деце Организовати радионице на месечном нивоу	Број одржаних радионица Број учесника/ца радионица	Педагошки асистенти Основне школе Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	100.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
	5.5.Организовати додатну подршку стручних радника (дефектолога, логопеда и других специјалиста) за рад	Организовати додатну стручну подршку у у току 2017. године	Број деце ромске националности која имају сметње у развоју и која су добила додатну стручну подршку	Школе Предшколска установа Специјализовани центри за децу са сметњама у развоју	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

	са децом са сметњама у развоју						
	5.6. Радионице о подизању свести родитеља о важности образовања	Организовање радионица, едукативних састанака	Број радионица и састанака	Педагошки асистент Локална самоуправа Основне школе Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	100.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
	5.7. Подизање свести и интересовања код Рома за организовање наставе на ромском језику са елементима националне културе	Анкетирање родитеља о потреби неговања ромског језика Организовање наставе на месечном нивоу за све заинтересоване	Изјава родитеља Број часова ромског језика	Локална самоуправа Координатор за ромска питања Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	100.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе Министарство просвете, науке и технолошког развоја
6. Укључивање удружења грађана у реализацију ЛАП-а	6.1. Суфинансирање и финансирање пројеката удружења грађана из четири приоритетне области (образовање, здравље, запошљавање, становање Рома и др.)	Имплементација општинских конкурса минимум једном годишње	Реализован конкурс Број одобрених пројеката Извештаји о реализацији пројеката	Ромски координатор Мобилни тим	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	5.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
7. Неговање ромске културе и традиције	7.1. Подршка ромским удружењима у организовању културних и других манифестација ради	Обезбедити средства за културне и друге манифестације	Број организованих манифестација Број укључених ромских удружења	Локална самоуправа Ромска удружења	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Минимум два пута годишње обезбедити неку културну манифестацију	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

	очувања у неговања културе и традиције.		Број учесника манифестације				
8. Рад Радне групе за имплементацију ЛАП-а за образовање	8.1. Редовни састнаци 8.2. Учествовање на семинарима	Одржавање редовних састанака	Примењено знање Договори, закључци радне групе, покренуте иницијативе	Радна група	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	За ову меру нису потребна додатна средства
						УКУПНО:	19.700.000,00

II

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАПОШЉАВАЊА РОМА ЗА ПЕРИОД 2016–2020.

ЦИЉ	МЕРА	ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	МОНИТОРИНГ	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
1.Унапређење предузетничких иницијатива код Рома и Ромкиња на територији Општине Оџаци	1.1.Информисање незапослених Рома и Ромкиња о могућностима и условима за запошљавање сопственог посла кроз организацију едукативно-информативних трибина у ромским насељима 1.2. Едукација и пословна оријентација за samozapošljavanje, као и обука за израду бизнис плана. 1.3. Спровођење субвенција за samozapošljavanje, Sturt up и микро кредите	Организовати информативне састанке Организовати обуке у сарадњи са НСЗ Формирати и спровести програм за пружање субвенција, Sturt up и микро за samozapošljavanje на локалном нивоу	Број информисаних Рома. Број Рома којима су одобрена средства Број одобрених субвенција за samozapošljavanje и Sturt up и микро кредита	Локална самоуправа НСЗ	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
2.Подстицаји и подршка	2.1.Подизање свести послодаваца о значају	Организовати индивидуалне	Број послодаваца	НСЗ	Радна група за израду и	Континуирано током	1.000.000динара

послодавцима за отварање и опремање радних места намењених запошљавању Рома и Ромкиња	запошљавања Рома и Ромкиња кроз индивидуалне обиласке 2.2. Субвенције послодавцима за отварање и опремање нових радних места. 2.3. Субвенција доприноса за обавезно социјално осигурање по члану 45. Закона о доприносима 2.4. Сензибилизација послодаваца за запошљавање Ромкиња (афирмативна акција)	састанке у сарадњи са НСЗ Формирати и спровести субвенције за нова радна места Информисати послодаваце о могућностима субвенционисања Информисање послодаваца о значају запошљавања жена	информисаних о значају запошљавања Рома Број новозапослених Рома и Ромкиња Број Рома и Ромкиња за које су послодавци остварили право на субвенцију	Локални савет за запошљавање	имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	имплементације ЛАП 2016-2020	Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
3. Подстицаји и подршка фирмама за отварање и опремање радних места намењених запошљавању Рома и Ромкиња	3.1. Субвенције фирмама за отварање нових радних места 3.2. Самозапошљавање Рома које подразумева удруживање средстава 3.3. Категоризација лица у програму отварања нових радних места	Организовати индивидуалне састанке у сарадњи са НСЗ Формирати и спровести субвенције за нова радна места Информисати послодаваце о могућностима субвенционисања	Број новододељених субвенција Број новоотворених радних места	Локална самоуправа НСЗ	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	750.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори

		а два или више подносиоца а све ради остваривања истог циља.					
4.Повећање запошљивости Рома и Ромкиња	4.1.Реализација мотивационог семинара намењеног незапосленим лицима ромске националности. 4.2.Укључивање незапослених Рома и Ромкиња у постојећи програм НСЗ додатног образовања и обука, као и кроз нове програме 4.3.Креирање посебних програма обука намењених Ромима и Ромкињама на основу дефицитарних занимања и заинтересованости 5.4.Информисање незапослених Рома и Ромкиња за активно тражење посла кроз сајмове запошљавања.	Организовати додатно стручно оспособљавање на основу дефицитарних занимања за минимум 50 полазника Мотивисати и информисати Роме и Ромкиње о постојећим програмима НСЗ Изградити програм обука и спровођење Организовати сајам за запошљавање једном годишње на општинском нивоу	Број информисаних лица ромске националности. Реализован семинар. Број Рома и Ромкиња укључених у програме. Креиран програм обука. Број укључених Рома и Ромкиња у активно тражење посла. Број новозапослених/ запослених Рома и Ромкиња	Локална самоуправа НСЗ	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	За ову меру нису потребна додатна средства
5.Организовање и укључивање незапослених Рома и Ромкиња у	5.1 Финансирање за јавне радове на нивоу локалне самоуправе 5.2. Информативна	Расписати јавни позив за ромска удружења на нивоу локалне	Број поднетих предлога пројеката	Локална самоуправа НСЗ	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	600.000 динара на годишњем нивоу Извор: Буџет

програме јавних радова	кампања и мотивисање незапослених Рома и Ромкиња за запошљавање у јавним радовима 5.3 Пружање помоћи извођачима радова у припреми предлога и током спровођења пројеката јавних радова	самоуправе ради спровођења јавних радова Организовати информативну кампању	Број ангажованих Рома Број информисаних Рома		Мобилни тим		локалне самоуправе и донатори
8. Рад радне групе за имплементацију ЛАП- а за запошљавање	Редовни састанци	Одржавање редовних састанака радне групе	Договори Закључци Радне групе покренуте	Локална самоуправа	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	За ову меру нису потребна додатна средства
						УКУПНО:	2.850.000,00

III

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВЉА РОМА ЗА ПЕРИОД ОД 2016-2020.

ЦИЉ	МЕРА	ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	МОНИТОРИНГ	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
1. Утврђивање здравственог стања ромске популације на територији општине Оџаци	1.1. Ажурирање података у постојећој бази о здравственом стању становника ромске националности	Организовати ангажовање анкетара, израдити анкетни лист и извршити анкетирање, обрадити податке Прикупљање података о тешко оболелим припадницима ромске националне мањине (због приоритета)	Извршено анкетирање Извештај о тренутној ситуацији Број тешко оболелих припадника ромске заједнице	Мобилни тим Дом здравља Здравствени медијатор	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
2. Повећање нивоа знања о значају лечења и значају превентивне контроле здравља укупне ромске популације	2.1. Едукације о значају здравља, здравственој заштити и очувању здравља у ромским насељима 2.2. Едукације о значају здравља, здравственој заштити и очувању	Израдити заједнички програм едукације Организовати едукације	Израђен програм едукације Сprovedена едукација у ромским насељима и предшколској и	Локална самоуправа Дом здравља Здравствени медијатор	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори

	здравља у предшколској и школској установи 2.3. Организовање семинара и радионица за здравствене раднике ради упознавања са специфичним потребама ромске популације		школској установи			Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	
3. Побољшање доступности здравствене заштите за ромску популацију	3.1. Суфинансирање лекова и медицинских помагала за припаднике ромске националности 3.2. Периодично окупљање радне групе и разматрање постојећих проблема ради реализације мера из ЛАП-а 3.3. Информативне радионице о значају очувања здравља код девојчица, значај школовања као и последице склапања раних бракова	Пружити материјалну помоћ Ромима за набавку лекова Ангажовати здравственог медијатора у сарадњи са Министарством здравља Организовати информативне радионице/семинаре у ромским насељима и школама са девојчицама/родитељима	број суфинансираних лекова и помагала Број ангажованих медијатора Број информисаних породица/мајки/девојчица Број одржаних радионица	Локална самоуправа Министарство здравља Дом Здравља Здравствени медијатор стручни сарадници Невладине организације	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	3.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори 100.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори

4. Унапређење животног окружења у ромској заједници	4.1. Анализа хигијенско епидемиолошких услова у ромским насељима 4.2 Предузимање активности од стране локалне самоуправе на побољшању услова живота – ангажовање комуналне и грађевинске инспекције.	Спровести анализе и поднети извештај Реализовати активности које су неопходне за унапређење услова живота Рома, на основу података из извештаја Израдити пројекте за реализацију активности за побољшање услова живота и конкурисати на релевантне позиве	Извештај о налазима записници	Локална самоуправа Хигијенско епидемиолошка служба здравственог центра Сомбор Комунална, грађевинска инспекција Санитарна инспекција	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	200.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
6. Израда личних докумената (Личне карте и здравствене књижице)	6.1. Обезбедити финансијску помоћ при изради личних докумената	Пружити материјалну помоћ Ромима за израду докумената	Број израђених докумената	Локална самоуправа Координатор за ромска питања	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	2.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
7. Пакети за исхрану	Обезбеђивање основних животних намирница најугроженијим становницима	Побољшање услова живота	Број подељених пакета	Локална самоуправа ЦЗСР Црвени крст	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	3.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и

					Мобилни тим		донатори
8. Рад радне групе за имплементацију ЛАП- а за здравље	Редовни састанци	Одржавање редовних састанака радне групе	Договори Закључци Радне групе покренуте	Локална самоуправа Здравствени медијатор	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	За ову меру нису потребна додатна средства
						УКУПНО:	9.300.000,00

IV

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СТАНОВАЊА РОМА ЗА ПЕРИОД 2016-2020.

ЦИЉ	МЕРА	ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	МОНИТОРИНГ	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
1. Мапирање услова живљења Рома у насељима општине Оџаци - формирање комисије за утврђивање стања и потребе објеката за које је спроведена анкета	1.1.Спровођење истраживања социо-демографских и стамбених прилика и потреба ромских домаћинстава /упоређивање са резултатима из 2008./ 1.2.формирање комисије за утврђивање стања и потребе објеката за које је спроведена анкета	Организовати анкетаре и обучити их за примену анкете Извршити анкетирање у 9 насељених места у општини Обрадити прикупљене упитнике Објавити резултате и написати извештај са дефинисаним критеријумима и приоритетима	Израђена база података о броју припадника ромске националности у општини Израђена база података о стамбеним потребама Рома, као и извештај	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Ромска удружења Координатор за ромска питања	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	300.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
2. Унапређивање услова становања на територији општине Оџаци	2.1.Регулисање имовинско-правног статуса стамбених објеката и грађевинског земљишта као и објеката на парцелама на којима се планира изградња нових	Информисање и склапање уговора о закупу са носиоцима права својине Израда потребне планске и пројектне документације	Склопљени уговори о закупу Извод из катастра Израђена планска и пројектна документација Извођени радови	Локална самоуправа (Одељење за урбанизам -катастар непокретности) Координатор за ромска питања	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	2.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и други донатори

		Регулисати имовинско-правни статус стамбених објеката у општини Оџаци Радови на објектима до нивоа основних стамбених минимума	на објектима које комисија обилазила				
	2.2.Изградња инфраструктурне мреже и кућних прикључака у насељеним местима општине Оџаци	Припрема и израда планске и пројектне документације за повезивање на основну инфраструктурну мрежу (водовод, струја, канализација, саобраћајнице и слично) Фазна реализација плана изградње инфраструктурне мреже	Израђена планска и пројектна документација Изграђена инфраструктурна мрежа	Локалана самоуправа (месне заједнице) Јавна предузећа Удружења грађана	Радна група за имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	Извор: 20.000.000 динара донатори 3.000.000 динара Локална самоуправа

	2.3. Извођење радова на постојећим стамбеним јединица у ромским насељима односно месним заједницама до нивоа основних стамбених услова, стандарда	Израда техничке документације и прибављање потребних одобрења и сагласности Радови на објектима/ реконструкција, са нација, адаптација, инвестиционо и текуће одржавање до нивоа основних стамбених стандарда Изградња купатила	Стамбени објекти доведени до нивоа који испуњавају важеће стамбене и хигијенске услове. Употребна дозвола за све стамбене објекте	Локална самоуправа Координатор за ромска питања Надзорни орган (именована особа) за праћење извођења грађевинских радова	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	10.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
3. Одржива стабена решења за становника Новог насеља у Богојеву са расељавањем, и решавање стамбених питања ромских породица у Општини Оџаци кроз изградњу нових или куповину постојећих стамбених јединица	3.1. Израда и реализација Стратегије за одржива стамбена решења за становнике Новог насеља уз учешће корисника до 2020. 3.2. Идентификација и уступање локација, израда техничке документације 3.3. Изградња нових или куповина	Формирање координационог тела за израду и праћење Стратегије за одржива стамбена решења за становнике Новог насеља уз учешће корисника до 2020. Избор локација, припрема и израда техничке документације за	Формирано координационо тело (број чланова/ица координационог тела) Израђена техничка документација	Локална самоуправа Дирекција за изградњу Оџаци Посебно формирана комисија стручних лица при општини Удружења грађана	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	20.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори

	постојећих стамбених објеката	изградњу стамбених објеката Изградња нових стамбених јединица Куповина стамбених објеката	Број смештених породица /лица Број купопродајних уговора				
4. Оспособљавање становника ромских насеља за укључивање у рад локалних органа одлучивања	4.1. Обука и анимирање појединаца из ромских насеља 4.2. Формирање Савета становника ромских насеља 4.3. Укључивање ромског становништва у рад локалних органа одлучивања	Организовање обука и анимирање појединаца из ромских насеља Образовање Савета становника ромског насеља Оспособљавање за учешће у раду локалних органа одлучивања	Број формираних Савета у ромским насељима Број формираних месних канцеларија Број Рома одборника у СО Број акција покренутих од стране ЛС- управе у циљу решавања проблема насеља	Координатор за ромска питања Ромска и друга удружења Локална самоуправа Координатор за ромска питања	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	50.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
5. Интеграција становника насеља у окружење	5.1. Заједничке акције ромског и неромског становништва	Организовање заједничких акција ромског и неромског становништва	Број успешних заједничких акција	Локална самоуправа канцеларија за Роме Савети становника ромских насеља	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	100.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

6. Конкурси у области становања за удружења грађана	6.1.Израда конкурса и одабир пружалаца услуга и извођача радова	Имплементација општинских конкурса минимум једном годишње, и по потреби	Реализован конкурс	Локална самоуправа Радна група	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	5.000.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
7.Односи са јавношћу	7.1. Редовно информисати јавност током имплементације ЛАП-а	Објављивати једном у три месеца чланке у локалном листу, локалним радио и ТВ станицама, информисати Роме о раду координатора кроз емитовање емисија на језицима националних мањина,објављивати ажурно информације на сајту општине.		Координатор за ромска питања Протокол и информисање општинске управе	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	За ову меру нису потребна додатна средства
8. Едукација становништва у ромским насељима	8.1. Организовање предавања на тему: “Унапређење услова живљења у ромским насељима”	Два пута годишње организовати обуке за минимум 10 особа, представника ромске заједнице из насељених места општине. Организовати два пута годишње радионице у	Број учесника Број успешно одржаних предавања Број одржаних радионца Број присутне деце Број укључених школа и вртића	Ромска удружења Локална самоуправа	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	200.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

		вртићима и школама општине о очувању животне средине и култури живљења					
10. Рад Радне групе за имплементацију ЛАП-а за становање	10.1.Редовни састанци 10.2.Учествовање на семинарима	Одржавање редовних састанака	Број састанака Број семинара	Радна група	Радна група за израду и имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2016-2020	За ову меру нису потребна додатна средства
						УКУПНО:	60.650.000,00

УКУПНО ПЛАНИРАНА СРЕДСТВА ПРЕДВИЂЕНА ЛАП-ом ЗА ПЕРИОД ОД СЕПТЕМБРА, 2016. ГОДИНЕ ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ ИЗНОСЕ: 92.500.000,00 динара

V

Ова Одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Оџаци“ због хитности реализације планираних мера.

Број: 011-32/2016-II
Дана: 12.09.2016. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ОЏАЦИ

Председник Скупштине
Горан Ђаковић